

TULÁK LUKE: HANK WILLIAMS A JEHO ALTER EGO PRO MLUVENÉ SLOVO

Matthew Sweney

Na počátku bylo talking blues

Více než půl století po smrti zůstává Hank Williams (vl. jm. Hiram Williams, 1923–1953)¹ synonymem pro americkou country. Jeden rozhlasový moderátor však v den jeho smrti ohlásil, že odešel „lidový zpěvák a skladatel“, což je popis stejně dobrý jako každý jiný, jelikož Williamsův repertoár byl velmi široký. Samozřejmě skládal country, ale také tvořil pro Billa Monroea, takže můžete přidat bluegrass, jeho skupina výrazným způsobem využívala elektrickou kytaru, některé z jeho skladeb by se daly nazvat rock-and-rollem (např. *Move It On Over*, 1947) a Williamsova první hitová a zřejmě nejznámější píseň – *Lovesick Blues* – byla původně určena pro divadelní hru na Broadwayi. Byl také autorem skladby *I Saw the Light*, jež byla okamžitě přijata mezi gospelové standardy. Williams nahrál bluesové skladby (sebrané na LP pod názvem *Moanin' the Blues* [MGM, 1952] and posmrtně vydané na LP *Sing Me a Blue Song* [MGM, 1957]). Trochu pozapomenuté a nedocenené zůstávají jeho nahrávky mluveného slova vydané pod pseudonymem Luke the Drifter (Tulák Luke) – což je pro muže, jemuž se mu přezdívalo Shakespeare z hor, poměrně zvláštní.

Williams z hor nepocházel; narodil se a vyrůstal v rovinaté Alabamě. A ačkoli se jeho skupině vždy přezdívalo The Drifting Cowboys (*Potulní kovbojové*), nebyl žádný kovboj. Ale jako kočující muzikant byl vlastně tak trochu tulák. Luke the Drifter se často zmiňuje jako Hankovo alter ego – a pokud potřebujete důkaz, přímo pod Williamsovým jménem na jeho kolosálním náhrobku je ještě jedna deska, na níž je kamenný kovbojský klobouk a jméno Luke the Drifter.

1. Veškeré odkazy na skutečnosti týkající se Williamsova života a nahrávek pocházejí z vyčerpávajícího životopisu *Hank Williams: The Biography*, který napsali Colin Escott, George Merritt a William MacEwen.

Williams se narodil s rozštěpem páteře a tato závažná vrozená vada mu celoživotně způsobovala prudké bolesti (její léčba měla částečně podíl na jeho smrti). Williamsův otec, veterán z první světové války, se nedokázal o svou rodinu postarat, a tak matka brala do domu podnájemníky, aby rodina vyšla s penězi, a mladý Williams, jenž nemohl vykonávat manuální práci, se naučil hrát na kytaru. Jeho učitelem byl afroamerický pouliční muzikant Rufus „Tee-Tot“ Payne. Williams začal hrát na ulici v devíti letech a ve čtrnácti z něj už byl pouliční umělec na plný úvazek.

Jak ve své knize *Escaping the Delta: Robert Johnson and the Invention of the Blues* (2005) napsal Elijah Wald, naše kategorizování hudby je striktněji vymezeno, než tomu bylo v minulosti, a zejména pouliční umělci museli hrát to, co se jejich posluchačům líbilo, jinak by zemřeli hladem – bylo období velké hospodářské krize. Součástí Williamsova repertoáru bylo i mluvené slovo.

Williamsova nejcharakterističtější píseň *Lovesick Blues* (1947) má své kořeny v talking blues: skladba *Lovesick Blues*, kterou nahrál Jack Shea (Vocalion, 1922) je zčásti talking blues. Nejstarší dochovanou nahrávku čistého talking blues natočil běloch Chris Bouchillon z Jižní Karolíny (*Talking Blues*, 1927), jeho text zmiňuje otroctví a je zřejmé, že cituje starší text, který zpěvák jen interpretuje, avšak neprožil jej ani nenapsal. Zatímco text se vrací k otroctví (*Není nutné, abych se tak dřel / Moje ženská slouží u bílých na statku*), forma písně pravděpodobně sahá až do Afriky. Williams zcela jistě znal talking blues nejen z nahrávek, ale také od jiných hudebníků, včetně „Tee-Tota“. Williamsova verze blues *My Bucket's Got a Hole in It* obsahuje stejný verš, jaký byl právě citován od Bouchillona.

Talking blues se stalo pevnou součástí Williamsova koncertního repertoáru, ačkoli na přelomu 40. a 50 let minulého století se již považovalo za nemoderní. Colin Escott ve své životopisné knize o Williamsovi uvádí, že píseň *I'm So Lonesome I Could Cry* byla původně recitované talking blues. Od svých *Drifting Cowboys* Williams vyžadoval minimalistický doprovod („*Nechci žádný kudrlinky*“, prohlásil údajně), což znamená, že důraz na svých nahrávkách – ať už byly zamýšleny jako recitace či písně – kladl na slova a jejich přednes.

Je dobře známé, že Williams vedl s producentem a vydavatelem Fredem Rosem spor o to, zda bude nahrávat skladbu *Lovesick Blues* – Rose byl proti, jelikož společnost Acuff-Rose nevladnula práva k vydávání. Rose se nechal přesvědčit k vydání písně hlavně díky reakci, které se jí dostalo v rozhlasovém pořadu *Grand Ole Opry*, ale naprosto odmítal vydání nahrávek mluveného slova. Jméno Hank Williams znaly celé Spojené státy americké a Rose nehodlal tuto značku znehodnotit vydáním desky bez chytlavých melodií, zato plné recitace otřepaných pravd, kázání a frází. Největší odbyt v té době představovaly jukeboxy, a co víc, Williams nahrávky pod pseudonymem Luke the Drifter namluvil alabamským dialektem, takže jen stěží dokázaly zaujmout širší publikum. Rose měl pravdu, z obchodního hlediska to bylo zklamání: namísto stovek tisíc, jako v případě Williamsových hitů, prodeje nahrávek pod jménem Luke the Drifter nepřekračovaly 20 tisíc desek – a singlu *The Funeral* si posluchači koupili jen 6 600 kusů.

Jenže Williamsova šokující smrt ve věku pouhých devětadvaceti let se přesně kryla s prudkým rozkvětem trhu s LP deskami. Rose společně s vydavatelskou firmou MGM vycítili příležitost a Williamsovu smrt zpeněžili vydáním LP *Hank Williams as Luke the Drifter* (1953). Pro většinu jeho fanoušků se jednalo o nový materiál, a jak Hank předpověděl, nahrávky se rychle dostaly do povědomí lidí, dokonce doputovaly až na sever Minnesoty, kde jim jeden židovský chlapec věnoval velkou pozornost.

Evangelium podle Lukáše: Marnotratný syn

Album *Hank Williams as Luke the Drifter* obsahuje třináct skladeb (čtrnáctá, *No, No, Joe*, poprvé vyšla na LP v roce 1981), z nichž pouze sedm napsal sám Williams.

Od prvních chvíle vás zaujme Williamsův hlas: na nahrávkách je nezaměnitelný a od té doby se ho snažily napodobit spousty zpěváků country, známých i těch zapadlých. Na nahrávkách pod pseudonymem Luke the Drifter mohl Williams jako řečník naplno využít své hlasové schopnosti – dokáže evokovat smutek, humor, soucit, ironii, veselí, a to v rytmu řeči jižanského kazatele, jimž Luke svým způsobem byl. Jde o kázání zhuštěná do necelých tří minut, aby

se vešla na 78-otáčkové singly. Co víc, slyšíte na nich Williamsův skutečný uvolněný hlas, díky čemuž se cítíte, jako kdybyste seděli u něj doma. To bylo v protikladu k Williamsovi známému z pódia v Nashvillu. Tyto nahrávky jsou bezprostřednější než zbytek jeho singlů, což je pro Williamsovy fanoušky opravdový poklad, něco jako soukromý večírek u něj doma. Nahrávky pod jménem Luke the Drifter jsou tak přirozené, že byly použity jako příklady v odborném pojednání o alabamských dialektech (Wilmeth).

Je velká škoda, že se tyto písně nenabízely jako singly pro jukeboxy, jelikož většina z nich spadá do stejné kategorie jako skladba *There's a Tear in My Beer*: hovoří se v nich o nuzných prostitutkách, zkrachovalých gamblerech, mrtvých dětech, manželských problémech, rozvodu, alkoholismu či smrti matky.

Pokud jde o formu, nalezneme zde domácká moudra, krátká kázání, vyznání, lamentování, ale také humorné popěvky.

Píseň *Men with Broken Hearts*, již měl sám Williams velmi rád, je také oblíbená všemi Lukeovými fanoušky. Ti ji bez problémů dokáží přednést zpaměti: „*Někdo je chudák, jiný zase král, někdo tvoří velké umění, ale ve své hanbě jsou všichni stejní, tihle muži se zlomeným srdcem.*“ Recitace je zde neúprosně sentimentální, tak smutná a pravdivá, až vyvolává chápavý úsměv. „*Není to ta nejděsivější, nejmorbidnější píseň, jakou jste kdy slyšel?*“ zeptal se Williams jednoho novináře (Escott, kapitola 10).

Všech sedm skladeb složených přímo Williamsem je zdaleka nejlepší: kromě *Men with Broken Hearts* jde ještě o písně *Help Me Understand*, *I've Been Down That Road Before*, *Please Make Up Your Mind*, *Just Waitin'* (tu Williams napsal společně s Bobem Gazzawayem), *Everything's Okay* a klasická píseň *Ramblin' Man*.

Help Me Understand vypráví o rozvodu manželů z pohledu jejich dcery, avšak poměrně výrazně straní otci. Williams sám procházel náročným rozvodem se svou manželkou Audrey, který zahrnoval vleklý spor o opatrovnictví syna. Jeho přímluva, že pár své problémy vyřeší a nerozvede se, je sice upřímná, avšak posluchač z hlasu pozná, že případ už je ztracený.

I've Been Down That Road Before je marnotratná zpověď muže zbitého lidmi i životem za to, že byl příliš domýšlivý, bláhový

a opilý. Je to jako traktát klienta Anonymních alkoholiků, či snad ubohého bezzubého povaleče, kterého přitáhnou na střední školu a poví vám, že je mu pouhých sedmadvacet, aby vám ukázali zlo jménem alkohol. Hank píseň natočil, když mu bylo dvacet sedm let.

Please Make Up Your Mind popisuje přelétavost jeho ženy. Williamsovo popuzení je podané jako směs upřímnosti a mírného zveličování, jaké slyšíte od mužů, když u holiče mluví o svých ženách, a končí jedním z Williamsových nejúdernějších veršů: „Zatraceně, co chceš, abych vlastně udělal?“

Just Waitin' je rafinovaná skladba o tom, jak v přírodě všechno na něco nebo někoho čeká – a vše vyústí krásnou pointou: „Včelky čekají na květinčky, a květinčko, já čekám jen na tebe.“ Hádám, že Audrey nechala Hanka čekat alespoň tak dlouho, aby napsal tuto píseň.

Everything's Okay je legrační lamentace (pokud máte rádi černý humor – ne všichni Američani mu holdují): rodina je nemocná, krávy nedojí, slepice nesnášejí, prasata zdechla, včely opustily úl, dům se rozpadá, musí se splatit hypotéka, ale nejsou peníze, má se nastěhovat tchyně... a to není zdaleka vše. Píseň končí opakovaným veršem: *Ale pořád ještě žijeme, takže všechno je v pořádku!*

Zbylé skladby nejsou tak zajímavé co do textu ani hudebního doprovodu. Rose občas přidává kostelní varhany, aby zdůraznil, že jde o kázání. *Too Many Parties and Too Many Pals* je píseň z 20. let minulého století (složili ji Billy Rose, Mort Dixon, Ray Henderson) o padlé ženě. Mluvčím je zde jižanský právník, jenž žádá porotu, aby omilostnila prostitutku, jelikož ji takto zkazili muži. Nakonec se dozvídáme, že žena je dcera onoho právníka. Píseň je jistě sentimentální, jenže Williamsovo podání je tak naléhavé a přesvědčivé, že by mohl klidně hrát jednu ze stereotypních hollywoodských rolí – „výřečného jižanského právníka“, jaký je k vidění např. ve filmu *Jako zabít ptáčka* (1962). (Ve skutečnosti měl Williams uzavřenou smlouvu s filmovým studiem MGM, ale k natáčení nikdy nedošlo.)

Be Careful of Stones That You Throw přináší téma škodlivých pomluv, a jak se k vám mohou vrátit a sužovat vás. Je to krutá povídačka o kruté ženě, jež se velmi zmýlila ve své sousedce, a napsal ji Bonnie Doddová. Skladba *Pictures from Life's Other*

Side je připomínkou toho, že ti, jimiž opovrhujeme – gambler, prostitutka –, byli kdysi stejní jako my. *I Dreamed About Mama Last Night* je pokus Freda Rosea o kompozici ve stylu Hanka Williamse, avšak postrádá jeho poetiku. Přesto pokaždé, když Williams řekne slovo „máma“ či „matka“, jeho hlas je plný úcty a smutku. *Beyond the Sunset* je spojením básně *Should You Go First* od Alberta Rowswella a chvalozpěvu *Beyond the Sunset* – obojí o předčasném úmrtí. Je sice pravda, že to není námět na hit, ale dokonale zapadá do živého vystoupení, kdy obecenstvo může na chvíli přemýšlet o závažných věcech v životě.

Williamsovi téměř selhává hlas, když recituje text *The Funeral* o smrti černošského chlapce. Tato skladba je nechvalně známá kvůli rasistickým obratům při fyzickém popisu černochoů – což v té době bohužel nebylo neobvyklé. Text nenapsal Williams, jde o báseň od Willa Carletona² – to ale Williamse v žádném případě neomlouvá –, avšak navzdory rasovým stereotypům skladba sympatizuje s americkými černochoy. Podle svědků Williams po jejím nahrání ve studiu propukl v pláč. (Kvůli své přecitlivělosti, nikoli trapným obratům.)

Skladba *No, No Joe* je jednou z anomálií: vyšla v roce 1950 na straně B singlu *Help Me Understand*, avšak nedostala se na původní vydání LP, zřejmě proto, že text, který napsal Fred Rose, je sice na první pohled prototalinistický, ale lze jej také chápat tak, že míří proti senátoru Josephu McCarthymu, hlavnímu americkému antikomunistovi té doby – a jelikož vydání LP musela schválit Hankova svárlivá vdova Audrey Williamsová, nejspíše měla za to, že Rose Williamse něčím oklamal, aby natočil takto dvojnásobnou skladbu.

Další anomálií je *Ramblin' Man*, jedna z mála Williamsových skladeb v mollové stupnici. Je to něco mezi recitací a opravdovou

2. Will Carleton (1845–1912) – nezaměňovat s irským spisovatelem Williamem Carletonem (1794–1868) – byl americký básník z Michiganu, jenž psal básně s venkovskými a rodinnými tématy. Ve své době se objevoval v mnoha sbornících, avšak jeho básně neustály zkoušku časem – v době, kdy žil Williams, byl již pozapomenutý; a dnes je zapomenutý zcela.

písní, o níž si Rose zřejmě myslel, že je příliš temná, aby mohla být vydaná jako píseň Hanka Williamse. Po jeho smrti však vyšla znovu jako Williamsův singl a byla komerčně úspěšná, čímž podle všeho napomohla prodeji alba.

Odkaz

Gram Parsons (1946–1973),³ považovaný za vynálezce žánru country-rock, vydal s kapelou The Flying Burrito Brothers jakousi „poctu“ Tuláku Lukeovi. Jde o poslední skladbu na jejich legendárním prvním albu *The Gilded Palace of Sin* (1969) s názvem *Hippie Boy*. Jedná se o neskrývanou narážku na Williamsovu smutně známou píseň *The Funeral*, avšak namísto mrtvého černošského chlapce se v ní chvalořečí další vyvrženec – mrtvý hipík. Skladba nahraná v době vrcholící války ve Vietnamu, mírových protestů a rasových nepokojů svým vlastním způsobem navazuje na *The Funeral* a poukazuje na naprostou zbytečnost smrti kteréhokoli mladého člověka.⁴

Známa je též píseň *The Ride* od Davida Allana Coea (* 1939) – recitace ve stylu Tuláka Lukea o tom, jak řidič nabere stopaře, jehož jméno je Hank. Luke the Drifter se zde propojuje s Hankem Williamsem a Hankův duch poté se známou povídkou o „mizejícím stopaři“ a nejen díky tomu se z této skladby stala countryová klasika. Coe také natočil album nazvané *The Ghost of Hank Williams* (King Records, 1997), jež obsahuje dvě cover verze písní, jež Williams vydal jako Luke the Drifter.

John Prine (1946–2020) – Luke the Drifter měl na tohoto vynikajícího písničkáře obrovský vliv. Prine natočil na své album duetů verzi skladby *Just Waitin'*, v níž sice zpívá sám, ale nám připadá, jako kdyby s ním Hankův duch stál u jednoho mikrofonu.

3. Parsons zemřel v ještě mladším věku než Williams – bylo mu pouhých dvacet šest let.
4. Jako skladatel je Parsons považována za Hankova duchovního syna. Na obleku od módního návrháře Nudieho Cohna, který má Parsons na sobě na obalu uvedeného alba, jsou vyšité nahé ženy, květy máku, konopné listy a amfetaminové pilulky, což bylo v té době vnímáno jako svého druhu „parodie“ na obleky Hanka Williamse od stejného návrháře, na nichž měl vyšité noty – jenže Parsons jako hudebník podle všeho věděl o Williamsových kratochvích to, co dnes víme i my: jeho oblek lze tedy příhodněji považovat za další poctu Williamsovi.

Prine později prohlásil: „*Jeho recitace jsem miloval ještě dřív, než jsem se naučil hrát na kytaru. Můj otec byl Hankův velký fanoušek, a jedním z důvodů, proč jsem se ve čtrnácti naučil hrát na kytaru, bylo, abych mohl pobavit tátu a dokázat mu, že svedu zazpívat písně, které miloval. A díky tomu jsem sám začal skládat hudbu.*“ (Dauphin 2016)

Bob Dylan (* 1941) – výše uvedený „židovský chlapec“ – v poznámkách ke svému kompilačnímu box setu *Biograph* (Columbia, 1985) uvedl: „*Nic není nové. [...] Ani rapové desky. Mám je rád, ale není to nic nového, tohle už jsme slyšeli tolikrát. [...] Luke the Drifter; to jsou pro mě rapové nahrávky, ať už jde o koncept, inteligenci a hru se slovy.*“ (Crowe 1985) Později se Dylan rozepsal o Williamsovi a Lukeovi v knize *Kroniky: Díl první: „Jeho gramodesku Luke the Drifter jsem úplně ohrál. Je to deska, kde zpívá o různých podobenstvích, o Kristovu kázání na hoře. Mohl jsem to poslouchat od rána do večera, snít a absolutně přitom věřit v lidskou laskavost. Když slyším Hankův hlas, všechno kolem mě se zastaví. [...] Časem jsem si začal uvědomovat, že Hankovy nahrávky jsou perfektním příkladem všech zásad, kterých se člověk musí držet při psaní poetických písniček.*“ (Dylan 2004: 96)

Kromě velebení Williamsova skladatelského umu zde člověk získává dojem, že se Dylan možná chystal pronášet svá vlastní Blahoslavenství – něco jako promluvy před koncerty během let, kdy zažil své duchovní „znovuzrození“?

Dylan také používal nejedno alter ego – včetně Boba Dylana! Avšak stejnou cestou jako Luke the Drifter se vydali další umělci, již nahráli různá alba v různých stylech, např. David Johansen/Buster Poindexter; Marshall Mathers/Eminem/Slim Shady; Parliament/Funkadelic apod.

Za zhlédnutí také stojí youtuber BillyYouSoCrazy, který živě vysílá své reakce na písně, jež mu zasílají jeho fanoušci. Jeden z nich mu poslal skladbu *Be Careful of Stones That You Throw*. Můžete sledovat, jako se tento mladý černochoz z 21. století nejprve písni brání, avšak Lukeovo kázání si jej nakonec získá a dostane pozitivní hodnocení. Je to neuvěřitelný pohled: pouliční muzikant si získá kolemjdoucího téměř sedmdesát let po své smrti. Jsou si tak

vzdálení, a přece je nakonec spojí posvátná jednota mezi kazatelem a jeho stádem, mezi umělcem a publikem.

V roce 2006 našla uklízečka budovy Sony Records mezi odpadky zápisník Hanka Williamse s texty, na kterých pracoval před svou smrtí. Obsahoval nedokončené texty k písním, jež společnost Sony předala Bobu Dylanovi, aby je dokončil. Dylan oslovil další umělce a výsledkem je album *The Lost Notebooks of Hank Williams* (Egyptian, 2011) s dvanácti skladbami, s úctou natočené v různých stylech, jež Williams hrál. Zvukový nosič vřele doporučuji – píseň *The Sermon on the Mount*, kterou stvořil Merle Haggard, mi přijde jako od Lukea, ačkoli se v ní zpívá.

Gram Parsons, jenž měl s nahrávacími společnostmi a producenty desek spory ohledně žánru, který hrál, jednou prohlásil: „*Nálepku country rock nemám rád. Vyrůstal jsem na Jihu a nikdy jsem nerozlišoval mezi černošskou gospelovou hudbou a country – pro mě to byla prostě hudba. Poznal jsem rozdíl ve zvuku a taky rozdíl v tom, jak kterou píseň hrát. Mě naučili hrát černoši. Ale nikdy jsem si neuvědomoval, že tomuhle se říká gospel a tantomu zase rhythm and blues – nebo blues and rhythm, jak to nazývali dřív – a tohle že je zase country, a já nikdy nepronikl do toho, co vlastně nálepka znamená country rock – prostě mi to nedávalo smysl. Já prostě říkám, že to je hudba, a ta je buď dobrá, nebo špatná, buď se vám líbí, anebo ne.*“ (Parsons, 2006) Parsons také dával přednost živému hraní před studiovými nahrávkami.

Pokud chcete Hanka slyšet tak, jak si to on sám přál – když mluví vlastním dialektem a míchá různé žánry přesně jako Luke the Drifter, poslechněte si živé nahrávky, například *The Complete Health & Happiness Recordings*, které z hudebního hlediska obsahují od všeho trochu (dokonce i slečnu Audrey – můžete zde slyšet múzu, která mu přinesla tolik starostí). Existují další živé rádiové nahrávky, jako je třeba záznam *Mother's Best Flour Show*, součást sady CD *The Complete Mother's Best Recordings... Plus!* (Time-Life, 2010) či *The Garden Spot Programs* (Omnivore Recordings, 2014).

Recitace pod přezdívkou Luke the Drifter jsou Williamsova nejosobnější díla, která přednášel a nahrával proti vůli nahrávací společnosti i vlastního producenta. Dnes si lze Hankovo dědictví

jen stěží představit bez těchto záznamů mluveného slova, v nichž se nejvíce přiblížil lidové hudbě: bez nich bychom nikdy nebyli schopni „poznat“ muže, který stál za vši tou hudbou.

P. S.: Na rozdíl od Hanka Shakespeare nikdy nezískal Pulitzerovu cenu (2010) ani se nestal členem Síně slávy countryové hudby (1961), Síně slávy autorů písní (1970), Rockové síně slávy (1987) a Hudební síně slávy amerických Indiánů (1999)!

(překlad Radim Zetka)

Literatura:

- DYLAN, Bob 2004: *Chronicles: Volume One*. New York: Simon and Schuster. Česky vyšlo v roce 2005 v překladu Jiřího Popela pod názvem *Kroniky* (Praha: Argo).
- WALD, Elijah 2004: *Escaping the Delta: Robert Johnson and the Invention of the Blues*. New York: Armistad/HarperCollins.
- WILMETH, Thomas L. 1997: 'Pictures from Life's Other Side': Southern Regionalism in Hank Williams's Luke the Drifter Recordings. In: BERNSTEIN, Cynthia – NUNNALLY, Thomas – SABINO, Robin (eds.): *Language Variety in the South Revisited*. Tuscaloosa: University of Alabama, s. 250–255.

Elektronické zdroje:

- 'BillyYouSoCrazy' (YouTuber): „Reaction to 'Be Careful of Stones That You Throw'.“ *YouTube* [online] [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=nq8bLOjAZKM>>.
- DAUPHIN, Chuck 2016: „Review: John Prine, 'For Better or Worse' duets album.“ *Billboard* [online] 19 Sep [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <<https://www.billboard.com/music/country/john-prine-for-better-or-worse-duets-album-7511337/>>.
- ESCOTT, Colin – MERRITT, George – MACEWEN, William 2009 [2004]: *Hank Williams: The Biography*. New York: Back Bay/Hachette e-book.
- KING, Nelson: „Hank Williams' Death Announcement on WCKY radio on 1.1.53.“ *YouTube* [online] [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <www.youtube.com/watch?v=E5DGTcZL7U>.
- TAYLOR, Mike: „Hank Williams Discography.“ *JazzDiscography.com* [online] [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <<https://jazzdiscography.com/hank-williams-discography/>>.
- WILLIAMS, Hank: „On the Radio: Health & Happiness (1949), Garden Spot (1950), and Mother's Best Flour (1951), shows.“ *Internet Archive* [online] [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <<https://archive.org/details/Otr-HankWilliams/>>.

Mediální zdroje:

- BOUCHILLON, Chris 1927: *Talking Blues*. 78 rpm recording. Columbia, 15151-D.
- COE, David Allan 1983: *The Ride*. In: LP *Castles in the Sand*. Columbia, FC 38535.
- CROWE, Cameron 1985: *Liner notes* to Bob Dylan, *Biograph*. LP recording. Columbia, C5X 38830.
- PARSONS, Gram 1973? [2006]: What Differences Do You See Between Pure Country and Country Rock. In: *The Complete Reprise Sessions*. CD recording. Rhino Records, R2 74669.
- Shea, Jack 1922: *Lovesick Blues*. 78 rpm recording. Vocalion, B14333. Dostupné z: <https://archive.org/details/78_lovesick-blues_jack-shea-cliff-friend_gbia0012661b>.
- CD *The Lost Notebooks of Hank Williams*. 2011. Egyptian Records, 88697090102.

Luke the Drifter: Hank Williams' Spoken Word Alter Ego

American country superstar Hank Williams (1923–1953) also released spoken word records under the name of ‘Luke the Drifter’. The topics ranged from homespun philosophy (“Just Waitin’”) to maudlin cants (“Men with Broken Hearts”), sermons warning against the dangers of drinking (“I’ve Been Down That Road Before”), even to politics (the anti-Stalin piece “No, No, Joe”). Williams’ ‘Luke the Drifter’ recitations are the most personal works by Williams, performed and recorded against the wishes of his record company and own producer, hence the creation ‘Luke the Drifter’. Bob Dylan, Gram Parsons, John Prine, and David Allan Coe are among the singer-songwriters who were influenced by the ‘Luke the Drifter’ recordings, in which Williams’ legendary voice is given free reign to employ the full range of his vocal powers as an orator: to persuade, condemn, preach, mock, and eulogize. It is hard to imagine Hank’s legacy without these spoken word texts, the closest thing he came to folk music; without them, we never would have gotten to “know” the man behind the music.

Key words: Hank Williams; Luke the Drifter; spoken word; talking blues; Gram Parsons.